

Национален парк Централен Балкан

Национален парк Централен Балкан е разположен в сърцето на България, в централните и най-високи части на Стара планина. Тук се опазват саморегулиращи се екосистеми, притежаващи изключително биологично разнообразие, съобщества и местообитания на редки и застрашени видове. В съответствие с чл. 18. ал. 1 от Конституцията на Р България, територията в границите на НП „Централен Балкан” е изключителна държавна собственост. Такива са земите, горите и водните площи, разположени на територията на Парка.

Паркова статистика

Обща площ	72021.01 хектара
Най-висок връх - Ботев	2376 м. надморска височина
Най-ниска точка	близо до Карлово, около 500 м. надм. вис
Обща дължина	85 километра
Средна ширина	10 километра
Горска площ	44 220 ха (61%)
Безлесна зона	27 801.1 ха (39%)
Естествени екосистеми	70 %
Резервати - 9	20 019,6 хектара/ 28% от територията

Граници на Национален парк Централен Балкан

Паркът включва части от териториите на 5 административни области – Ловешка, Габровска, Старозагорска, Пловдивска и Софийска. Площта му попада в пределите на 9 общини и в 30 землища на населени места: Община Тетевен, землища - с. Дивчовото и с. Рибарица; Община Троян, землища - с. Чифлик, с. Бели Осъм, с. Балканец, с. Черни Осъм; Община Априлци, землища - гр. Априлци; Община Севлиево, землища - с. Кръвеник и с. Стоките; Община Павел баня, землища - с. Манолово, с. Тъжа, с. Асен, с. Скобелево, с. Габарево, с. Търничени, с. Горно Съхране, гр. Павел баня; Община Карлово, землища - гр. Калофер, с. Васил Левски, гр. Карлово, а, с. Иганово, с. Певците, с. Кърнаре, с. Хр. Даново, с. Розино, гр. Клисурса; Община Антон–землища с. Антон; Община Пирдоп–землища гр. Пирдоп; Община Сопот – землища гр. Сопот и с. Анево.

Източната граница на Парка минава по източните и североизточни склонове на Мазалатския масив, като в по-голямата си част следва течението на река Габровница, северно от с. Скобелево. Западната граница е по линията на река Михаля – връх Михаля – седловината Косишки превал – връх Косица – местност Бобча. Северната и южната граница са силно начленени и нагънати и имат голям височинен диапазон на разполагане – от 500 м надморска височина при Карлово и Кърнаре, до 1525 м надморска височина при Троянския проход. От север границата следва линията връх Голям Климаш– Троянски проход – Русалийски проход – местност Корита. От юг преминава по хоризонталите на нископланинския и среднопланинския пояс, като на места слиза почти до границите на населените места – Тъжа и Карлово, а на запад достига на около 3 км северно от Кърнаре, Розино, Клисурса и Антон.

Туризмът в парка

Паркът предоставя условия на посетителите да общуват с природата, без да я увреждат. В услуга на посетителите са обособени над 580 км туристически маршрути и 25 обекта за подслон-туристически хижи, заслони и ведомствени бази.

Тук се насърчава пешеходният туризъм, а за любителите на дивата природа, екс тремните спортове, ездата и планинския велосипедизъм са разработени и специализирани маршрути: конен -, велотуризмът, маршрути за наблюдение на птици, растения, едри бозайници, общоопознавателни, културно-исторически, фотолов. За краткотрайния отдых са изградени места за бивакуване, за палене на огън, кътове за почивка и погледни места. Екопътеки, интерпретирани маршрути, класни стаи на открито помагат да се открие природата по естествен и вълнуващ начин.

Туристическите маршрути и границите на Националния парк и резерватите, намиращи се на територията му, са маркирани и обозначени на терен според правилата за полагане на туристическа и нетуристическа маркировка. Повече за маркировъчните знаци в защитените територии ще можете да научите в друго отделно занимание.

Паркът попада на територията на 5 области и 9 общини. Населените места в тях привличат със своето спокойствието, близост до природата, културно-исторически забележителности, възрожденски дух, традиции, балканджийска атмосфера, възстановки на автентични народни обичаи.

При посещение на Национален парк Централен Балкан е задължително да се спазват установените правила за поведение:

I. НА ТЕРИТОРИЯТА НА НП ЦЕНТРАЛЕН БАЛКАН СЕ ЗАБРАНЯВА:

1. Движението и престоя на МПС, без разрешително от ДНП, извън определените и обозначените за тази цел пътища. както следва:

* ПУ "Гроян": Гроян – кърнаре; ; с. Чифлик – х. "Хаидушка песен"

* ПУ "Стоките": - Лъгът – х. "Мазалат"; - кв. Видима – м. Мазането;

* ПУ "Тъжа : с. Тъжа – хотел "Табите" – кв. Острец, с отсечката до х. "Равна";

- 2 -

* ПУ "Калофер": Мъжки манастир.-поляна отд. 410-1 и поляна отд. 410-3;

* ПУ "Клисура": с. Хр. Даново – Дамлъ дере;

2. Ловуването, носенето и превозването на огнестрелно оръжие и бое-припаси, с изключение на късо огнестрелно оръжие за самоотбрана.
3. Взривяване и внасяне на взривни материали.
4. Замърсяването на терените и водите с отпадъци.
5. Сечта и унищожаването на дървета и храсти.
6. Унищожаването на скални образувания, както и събирането на вкаменелости и минерали.
7. Бивакуването, извън обозначените за това места.
8. Катеренето, извън разрешените за това места.
9. Събирането/улова на редки и защитени видове растения и животни.

II. ПРОТИВОПОЖАРНИ ПРАВИЛА **Забранява се:**

1. Паленето на огън на открито извън обозначените и обезопасени за целта места.
2. Оставянето на огън без наблюдение и напускане на мястото, преди той да е изгасен.
3. Изхвърлянето в огъня на лесно запалими изкуствени материали, масла и др. вид запалими течности.
4. Използването на запалимо оборудване и материали – сигнални ракети, димки, пиратки, запалителни или трасиращи боеприпаси, взривни вещества и др
5. Оставянето-изхвърлянето на леснозапалими течности, не загасени угарки, масла и др.
6. Изхвърляне, заравяне или изгаряне в районите на инфраструктурните обекти на строителни, битови и други отпадъци, особено стъклени, метални и такива, съставени от лесно запалими материали

Правила за безопасност

Посещението на Национален парк "Централен Балкан" е свързано с положителни емоции и красиви спомени, когато е налице безопасно придвижване и престой. В планината следвайте посочените тук правила и знайте, че отправените към вас препоръки и предупреждения са свързани с ежедневната грижа на работещите в планината за вашата безопасност.

1. Избягвайте индивидуалните излети. Движете се в група. Изпълнявайте указанията на водача
2. Спазвайте установената маркировка и маршрути. Не съкращавайте излишно обозначения маршрут, особено когато времето е лошо Бързането изтощава организма и води до голяма вероятност от изгубване.
3. При критична ситуация, потърсете незабавна помощ от планинските спасители или от служителите на Дирекцията на Национален парк "Централен Балкан", които се намират в района.
4. При движение в Парка се придържайте към общоприетите правила за движение в планината, приети от Български туристически съюз и Планинската спасителна служба. Спазвайте указанията на парковата охрана и определените норми и режими.
5. Използвайте леко синтетично и непромокаемо облекло. Повечето дрехи са полезни и няма да претоварят багажа Ви.
6. Вземете най-необходимото в багажа си. Питейна вода, високоенергийна храна и ластичен бинт в раницата ще Ви бъдат от полза.
7. При гръмотевични бури не се прикривайте под единични дървета или в скални ниши, избягвайте движението по билните и изпъкнали части на планината, както и пренасянето на метални части и оборудване.
8. Преценявайте силите си, времето, багажа и информацията за района.
9. Не се претоварявайте с допълнителни маршрути. През зимните месеци използвайте снегоходки или ски, където това е възможно.
10. През зимата движението по немаркирани маршрути в горския пояс е много по-опасно, отколкото в безлесната зона.
11. Внимавайте за опасност от лавини. Потърсете съвет от планинските спасители за избрания от Вас маршрут през зимния период.
12. Избягвайте продължителния престой или движение във високите части на планината над 2000 м. н.в. .
13. Носете слънчеви очила и средства против изгаряне.
14. При изгубване не се паникьосвайте.
15. Събирайте гъби и диворастящи плодове, само когато ги познавате. Внимавайте! В парка има много отровни диворастящи цветя, които при пипане и последващото хранене могат да предизвикат силни отравяния.
16. Внимавайте за ухапвания от змии и насекоми. При тези случаи пийте течности и си правете студени компреси.
17. Палете лагерни и други огньове само на места, които са обозначени и обезопасени. При напускане на мястото за бивакуване изгасете старателно огнището и почистете терена от отпадъци.
18. Използването на пиротехнически средства, както и огнестрелно оръжие на територията на Парка е забранено.
19. Изгарянето на храстова и тревна растителност с цел почистване на пасища е забранено.
20. При пожар или съмнение за пожар незабавно уведомете или потърсете връзка с паркови служители или охрана

22. Всяка подадена от Вас информация за заобелязани нарушения на територията на парка е особено ценна. Анонимността Ви е гарантирана.

23. Не търсете саморазправа при установяване на нарушения, а сигнализирайте парковите служители.

- 3 -

Зони

Основен инструмент за управлението на Парка е разделянето му на “зони на управление”. Те се дефинират според природните им дадености, предназначение и цели на управление. Обособени са пет зони – Резервати, Зона ограничено човешко въздействие, Природосъобразен туризъм, Инфраструктура и Многофункционална зона. За всяка от тях има специални режими, норми и препоръки, с които се определят позволените дейности, места и начини за осъществяването им.

Зона Резервати

Зоната обхваща деветте строги резервата в парка – “Боатин”, “Царичина”, “Козя стена”, “Стенето”, “Северен Джендем”, “Пеещи скали”, “Соколна”, “Джендема” и “Стара река” с обща площ от 20 019,6 хектара. В тях се срещат образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им. Това са територии от първостепенна природозащитна важност – първа категория според класификацията на Международния съюз за защита на природата (IUCN).

Територии с незасегната природа, поставени при строг режим на защита и опазване, поради научната им стойност и първично състояние на природата. Зона Резервати е с най-високо ниво на защита. Тя е обособена, за да бъдат постигнати следните цели:

- * Запазване на естествения им характер;
- * Научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
- * Опазване на генетичните ресурси;
- * Запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки ендемични и реликтни видове;
- * Развитие на мрежата от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания;

Тук всякакви дейности са забранени, освен охрана, посещения и събиране на семенен материал или живи организми с научна цел - след съответното разрешение от МОСВ, санитарни мероприятия при значителни увреждания на екосистемите, пешеходно преминаване по маркирани, определени със заповед на МОСВ, туристически пътеки.

Разположените в обхвата на Зона Резервати пътища, сгради и съоръжения (водоснабдителни, противопожарни, електропреносни и др.) се подчиняват на режима на Зона Инфраструктура.

Пътеките, по които преминават туристическите маршрути и прокарите, по които транзитно преминават животни, изведжани за паша, се подчиняват на режима на Зоната за природосъобразен туризъм.

Зона за ограничаване на човешкото въздействие

Зоната включва територии около резерватите, територии с богато биоразнообразие и обекти на културно-историческото наследство. Тази зона е предназначена да възпира, ограничава или смекчава неблагоприятните човешки въздействия и последици от тях върху резерватите и културно-историческото наследство. Тук се осигуряват условия за поддържане на биологичното единство и на естествения биологичен обмен на видовете – за необезпокоявано преминаване на диви животни между отделните резервати и за поддържане на генетичния поток сред растителните и животинските популации в тях. За постигане на поставените цели в зоната се осъществява охрана, провеждат се възстановителни и поддържащи биотата мероприятия, противоерозионни дейности. Сред разрешените дейности са образователни и научни, а преминаването през зоната става по маркирани пътеки.

- 4 -

Зона Природосъобразен туризъм

Зона Природосъобразен туризъм се дефинира като територия, чиято първостепенна функция е да обслужва туризма и управлението на туристите. Определя се като съвкупност от туристически маршрути, обслужващите ги леки туристически обекти и съоръжения. Общата ѝ площ е приблизително 180 ха.

Дължината на туристическите маршрути около и в парка е 940 км, от които в националния парк са 580 км.

Зоната обхваща пътеките (със сервитут по 2 м от двете страни), по които преминават пешеходните туристически маршрути (летен и зимен вариант), заслоните, обектите на културно-историческото наследство и района до 100 м около тях, местата за бивакуване и за палене на огън, за кратковременен отдих, погледните места, специализираните места за интерпретиране и образователни дейности, съществуващите спортни съоръжения, местата за екстремни спортове и главните входно-изходни пунктове за туристите. Предназначението на тази зона е да се предложат възможности за устойчив туризъм, отдих и почивка по начин, който не уврежда дивата природа, както и да се осигури безопасността на посетителите. Зоната предоставя възможност за преминаване на туристите през Парка по първостепенен пешеходен маршрут от европейската система, свързваща Черно море с останалата част от Европа, известен като Ком – Емине.

В съответствие с традициите в България и с целите на парка се насърчава предимно пешеходния туризъм. Поради по-високата степен на безпокойство и други неблагоприятни въздействия върху природата,

В зона природосъобразен туризъм са въведени норми: В местата за оивакуване може да се пали огън, само ако има място за палене на огън, посочено в действащия План за управление. Когато бивакът е в района на хижа/ заслон, огън може да се пали само на място, определено от стопанисващите хижата/ заслона и съгласувано с Парковата дирекция; В бивак „Бяла река“ се допуска нощуване на до 80 души, а около хижите се допуска организирането на място за бивакуване на до 30 души в рамките на сервитута на хижата. Местата за делта- и парапланеризъм се използват от 01 май до 15 септември. За зоната е препоръчително размерът на групата за конен туризъм да е до 10 коня, а на планинските велосипедисти – до 10 души заедно.

Зона Инфраструктура

Основното предназначение на Зона Инфраструктура е да регламентира и осигури възможност за ползване и поддръжка на съществуващите обекти и съоръжения и при доказана нужда на строителство на такива по начин, при който ползването, поддръжката и строителството на инфраструктура да не пречат постигането на главните цели на парка. Тя обхваща обектите на капиталното строителство, прилежащите им подобекти от техническо-устройствен характер и застъпените терени върху и около тях, в зависимост от предвидените по съответните закони сервитутни граници. Включва различни обекти - съществуващите и предвидените за изграждане нови обекти за нуждите на управлението на парка (посетителски центрове, контролно-информационни пунктове (КИП) и др.); свързани с туризма обекти, предлагащи услугата настаняване на посетителите (хижи, масивни туристически заслони и др.); инфраструктура принадлежаща на и обслужваща държавни органи и служби; съоръженията на ВиК, електроснабдяването и ВЕЦ; транспортни съоръжения; радиосвързочни и телекомуникационни съоръжения и др. Туристическата инфраструктура с временен характер - леки дървени заслони, беседки, пейки, маси и др. е включена в зона Природосъобразен туризъм. Управлението на зона Инфраструктура цели минимално отрицателно въздействие върху биологичното разнообразие, пейзажа и общото състояние на дивата природа в парка.

Многофункционална зона

Включва всички територии на Парка, които не попадат в другите зони. В тази зона има, както територии с богато биологично разнообразие (голям брой видове, съобщества, хабитати), така и вековни гори и райони, важни за жизнения цикъл на конзервационно значими видове (гнездовища и леговища, места за хранене, ловни територии, водопои, места за брачни игри, зимни убежища и т.н.). Основното предназначение на многофункционалната зона е да опазва естественото състояние и процеси в природните съобщества, екосистеми и местообитания, както и да предоставя възможности за природосъобразен поминък и дългосрочни ползи от устойчиво ползване на природните ресурси в определени райони.

В зоната се извършват всички необходими природозащитни дейности за видовете, съобществата, екосистемите, хабитатите, както и дейности за обекти на неживата природа – поддържащи, направляващи, регулиращи и възстановителни дейности. При планиране и провеждане на поддържащи и възстановителни дейности в горите следва да се осигуряват благоприятното природозащитно състояние на местообитанията при спазване на режимите за устойчиво управление на гори в Натура 2000. Допуска се паша и сенокос, в рамките на природозащитните дейности, пешеходно движение на хора с цел туризъм (не са предвидени мерки за сигурност), събиране на билки, диворастящи плодове и гъби при спазването на определени норми. Достъпът на посетители до определени участъци от зоната може да бъде временно ограничен. Това се налага в зависимост от екологичните изисквания на конзервационно значими видове, от изискванията за безопасност на хората или от екстремни ситуации.

Повече за Националния парк може да научите от интернет портала www.centralbalkan.bg

